

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Факультет іноземної філології

Історичний факультет

**СХОДОЗНАВСТВО.
АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

Тези доповідей

II Міжнародної науково-методичної конференції

19 березня 2021 р.

Харків – 2021

УДК 81'243
ББК 81.2
С91

Укладачі: Н.В. Руда, Л.М. Ямпольська

Організаційний комітет конференції:

Ю.Д. Бойчук – ректор, доктор педагогічних наук, член-кореспондент НАПН України (Україна)
С.В. Бережна – проректор з наукової, інноваційної і міжнародної діяльності доктор історичних наук, професор(Україна)
Д-р Кемаль Учунджу, професор, Чорноморський технічний університет (Туреччина)
Н.В. Руда – завідувач кафедри східних мов, кандидат філологічних наук, доцент (Україна)
Л.М. Ямпольська – доцент кафедри всесвітньої історії, кандидат історичних наук, доцент (Україна)
І.А. Скразловська – доцент кафедри східних мов (Україна)
Д-р Алібекіроглу Сертан - викладач кафедри турецької мови і літератури у Газіантепському університеті (Туреччина), запрошений викладач кафедри східних мов ХНПУ імені Г.С. Сковороди

Сходознавство. Актуальність та перспективи. Тези доповідей II Міжнародної науково-методичної конференції, 19 березня 2021 р. – Х.: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2021. – 206 с.

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського-національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
протокол № 3 від 07.04.2021

До збірника увійшли тези доповідей II Всеукраїнської науково-методичної конференції «Сходознавство. Актуальність та перспективи», присвячені проблемам східної філології, освіти та виховання, методики навчання сходознавчих дисциплін, перекладу, міжкультурної комунікації, літературознавства, історії, економіки, політики, соціуму країн Сходу. Розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів філологічних та історичних спеціальностей.

Видано за рахунок укладачів

УДК 81'243
ББК 81.2
С91

ЗМІСТ

СХІДНА ЛІНГВІСТИКА

Агєєва М.М., Радченко К.М. Загадкові назви Каспійського моря.....	7
Басам Санатуллах. Історична довідка про фарсі-дарі.....	8
Богдан А.А. Концепція «ребенок, сын» в китайських ідіомах чэньюй.....	11
Водолажський Д.О. Розкриття концепції «мужність» у китайських іменах.....	12
Гришина Б. М. Засоби вираження експресії в китайській мові за допомогою службових слів.....	14
Гуцуляк К.С. Сучасний сленг в китайській мові. Англiцизм, напiвкалька та переклад.....	15
Дмитренко А. А. Продуктивніе словообразовательніе модели китайского языка на материале названий фруктов и овощей.....	16
Долгополова Д. С. Інтернет-сленг в китайській мові.....	18
Донченко М.О. Концепт «краса» у мовній картині світу Китаю.....	19
Завгородня О.С. Концептоутворюючий аспект жіночих імен в перській мові.....	21
Гльницька М.Б. Поле семантичної реалізації колоративної лексики: пряме/переносне та конкретне/абстрактне.....	24
Кім О.В. Актуальність вивчення лексики мобільних застосунків у китайській мові.....	26
Коляда А.В. Синтаксичні особливості драматургії Лао Ше.....	27
Куліш М.О. Особливості вживання означень у п'єсі “Чайна” (茶馆).....	30
Макітренко К.О. Особливості сучасного китайського мовного етикету.....	32
Поміляйко В.О. Сленг як невід’ємна частина сучасної китайської мови.....	34
Протопопова Є.П. Інверсія додатку у текстах публіцистичного стилю.....	35
Романченко А.С. Художні засоби створення сумного настрою в книзі 几米 “寂寞上场了”.....	37
Руда Н.В. Частотність безсполучникових багатокомпонентних складних речень у сучасній китайській літературній мові.....	39
Самойлова С.А. Словотворчі морфеми в назвах прикрас в китайській мові.....	40
Саніна Г.В. Ієрогліфічна парадигма японського письма: походження та перспективи щодо сучасних соціокультурних процесів.....	41
Светличная А.Ф. Особенности образования названий китайских блюд.....	44
Сусленко А.М. Труднощі перекладу колірних виразів в англійській та перській мовах: культурне порівняння.....	46
Толмачова К.М. Феномен перемикування кодів у контексті мовної ситуації в Марокко.....	48
Федорченко А.А. Графемы со значением «оружие» в современных иероглифах.....	51
Хижа І.П. Лексичні засоби створення портрета головного героя в оповіданні Мо Яня «Геній».....	53
Шапаренко Е.Е. Історія вивчення стилістики у китайському мовознавстві.....	55

ЛІТЕРАТУРА КРАЇН СХОДУ

Быкова И.А., Пелехата К. Проблема одиночества в творчестве Кобо Абэ.....	57
Долженко А.О. Концепт любові у віршах Сюй Чжімо.....	58
Жукова М.О. Образ місяця в українській та китайській поезії.....	60
Кравчук К. Лі Бо та особлива мова його віршів.....	62
Криворучко С.К. Страх смерті в оповіданні Ді Ань «Коли ж моя черга?».....	63
Сасыкулова Ч.Т. Поэзия С. Эралиева как представителя послевоенной киргизской литературы.....	64
Смілянська О.О. Український та китайський літературний постмодернізм.....	67

мяса с зелёным перцем. Из 100 исследуемых нами блюд на этот структурный тип приходится 22 блюда.

2. «вспомогательный ингредиент» + «способ приготовления» + «основной ингредиент»: 番茄烧牛肉 – тушеная говядина с кетчупом, 松茸炖土鸡 – тушеная домашняя курица с грибами мацутаке. Из 100 исследуемых нами блюд на этот тип приходится 22 блюда.
3. «вспомогательный ингредиент» + «основной ингредиент»: 芹菜鸭子 – утка с сельдереем, 芝麻鸡肾 – куриные почки с семенами кунжута. На этот тип структуры приходится 9 названий блюд.
4. «способ приготовления» + «основной ингредиент» + «способ нарезки»: 炒鱿鱼丝 – жареные шинкованные кальмары, 白灼腰花 – бланшированные фигурно нарезанные бараньи (свиные) почки. На этот тип структуры приходится 4 кулинарунима.
5. «вкусовые качества» + «способ приготовления» + «основной ингредиент»: 盐煎肉 – жареная соленая свинина, 麻辣水煮鱼 – отварная рыба в остром сычуаньском соусе.

Из 100 блюд на этот тип структуры приходится 3 названия блюда.

История китайской кухни начала зарождаться более 5000 лет назад. Необъятные территории КНР, многообразие ландшафтов и климатических особенностей оказала влияние на китайскую кухню. Следуя принципу "не трать впустую, да не будешь нуждаться", китайцы пришли к сегодняшнему разнообразию продуктов, специй, способов приготовления. Кулинарунимы дают бесценную информацию о культуре Китая, поскольку они отражают реалии быта народа.

Анализ структуры 100 названий лексического и структурного состава повседневных блюд северного региона позволил выделить типовые структуры кулинарунимов и дополнить классификацию Ковалёва и Кожевникова.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

1. Ковалёв.Е.Д, Кожевников.И. Р. Особенности названий блюд в ресторанных меню на китайском языке (структурно-семантический и прагматический подходы) / Филологические науки. Вопросы теории и практики (входит в перечень ВАК). Тамбов: Грамота, 2018. № 7. Ч. 2. С. 329-333. —URL: <https://www.gramota.net/materials/2/2018/7-2/23.html>

ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ КОЛІРНИХ ВИРАЗІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА ПЕРСЬКІЙ МОВАХ: КУЛЬТУРНЕ ПОРІВНЯННЯ

Сусленко Анастасія Миколаївна, студентка 5 курсу

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди

Науковий керівник: викладач О.С. Завгородня

В останнє десятиліття помітно зріс інтерес до вивчення фразеологізмів з компонентом кольоропозначення як в окремо взятих мовах, так і в групах зіставних мов, про що свідчить досить велика кількість публікацій. Це мотивовано тим, що, по-перше, лексико-семантична група слів кольоропозначення в системі мови замкнута в синхронічній перспективі і легко доступна для огляду і, по-друге, ця підсистема явно культурно специфічна. Тому її вивчення становить значний інтерес як у власне лінгвістичній, так і у когнітивній, психологічній, етнокультурній перспективах. Система кольоропозначення і символіка кольору в різних мовах і культурах давно стали об'єктом пильної уваги.

Перші роботи, присвячені вивченню фразеологізмів з колоративним компонентом, були виконані переважно на матеріалі германських мов. Це, мабуть, не випадково, так як західна лінгвістика, особливо англо-американська, значно просунулася в плані фразеографії і видання словників. На сьогоднішній день фразеологічні одиниці з колоративними компонентами в багатьох мовах вивчені вже досить добре, на відміну від сучасної іраністики, де такі дослідження ще тільки починаються. Як правило, вони мотивуються необхідністю вдосконалення викладання перської мови і підготовки перекладачів з перської мови на європейські мови і, навпаки, в зв'язку з особливим становищем сучасної Ісламської Республіки Іран на геополітичній карті світу.

До числа окремих робіт, присвячених вивченню перських фразеологічних одиниць з колоративним компонентом і виконаних в контрастивному ключі, ми можемо повною мірою віднести статті С. Ахмаді та С. Кетабі "Процедури перекладу і проблеми колірних ідіоматичних виразів в англійській та перській мовах: культурне порівняння" [2] і Б. Гхафела та А.Е. Расекха "Кольоропозначення в перських і англійських метафоричних висловах: когнітивні схеми Аль-Хаснаві" [3].

Після збору даних – ідіоматичних виразів, що містять колірні терміни, а також їх значень з різних одномовних словників (як англійських, так і перських), та знаходження їх еквівалентів в різних двомовних словників, С.Ахмаді класифікував колірні ідіоматичні вирази на різні категорії, відповідно до стратегії, що використовуються для їх перекладу. В еквівалентах англійських даних було визначено шість різних стратегій перекладу, а саме:

1. Переклад англійського ідіоматичного виразу з використанням неідіоматичного виразу перської мови.

Приклад: Blue around the gills

Еквівалент: شدن زرد کسی روی و رنگ بیمار،

Сенс цієї ідіоми полягає в тому, що людина має нездоровий, зблідлий вигляд. Існує також ідіома (turn) green about the gills (in the face), з тією ж формою та значенням першої ідіоми, і вона перекладається ідіоматичним еквівалентом "شدن زرد کسی روی و رنگ شدن، پریده رنگ". У цьому випадку колір "синій" та "зелений" в англійській мові може бути таким же, як жовтий у перській (/ zard /), "زرد", оскільки обидва вони асоціюються з однаковим вираженням хвороби у розумінні носія мови.

2. Переклад ідіоматичного англійського виразу з використанням ідіоми подібного значення та форми до ідіоми перської мови.

Приклад: Roll out the red carpet (for someone)

Еквівалент: کشتن بره کسی جلو

Сенс цієї ідіоми полягає в тому, "щоб надати важливій особі особливий прийом". Наведений еквівалент є ідіомою з однаковим вираженням ідіоми мовою оригіналу. Перська ідіома (/ Jeloye kasi barre koshtan /) "کشتن بره کسی جلو" (англійською мовою: to kill a lamb in front of someone, specially the guest) походить від старого звичаю іранського народу, згідно якого треба вбити вівцю, ягня чи курку, напередодні приходу важливого гостя для того, щоб продемонструвати йому теплий прийом та гостинність.

3. Переклад англійського ідіоматичного виразу з використанням ідіоми подібного значення, але відмінної форми від ідіоми перської мови.

Приклад: Kill the goose that lays the golden eggs

Еквівалент: کردن آجر را خود نان

Згідно з Кембриджським словником, ця ідіома стосується знищення того, що приносить вам багато грошей. Спочатку це походить з байки Езопа, де власник міфічної птиці вбиває її, намагаючись дістати усі золоті яйця, які, на його думку, знаходяться всередині неї. Наведений перськомовний еквівалент також стосується знищення джерела доходу або прибутку, тоді значення обох ідентичне, але їх форми відмінні.

4. Дослівний переклад

Приклад: His eyeball turned red

Еквівалент: شد قرمز چشمش تخم

Перською мовою ця ідіома вживається, коли людина червоніє або дуже гнівається. Наведений еквівалент має дослівний переклад, оскільки відповідне значення в перськомовній культурі відсутнє.

5. Переклад шляхом перефразування

Приклад: Golden rule

Еквівалент:

قانونی که عیسی مسیح به مردم آموخت و آن این فرمان است "با دیگران همانطور رفتار کنند رفتار شما با دیگران دارید انتظار که کنید"

Згідно з Кембриджським словником, золоте правило – “важливе правило або принцип, особливо в конкретній ситуації”. Ця ідіома була перекладена шляхом пояснення та перефразування її оригіналу. Початковим золотим правилом було “робити з іншими так, як ви хотіли б, щоб вони робили з вами”.

6. Переклад шляхом запозичення (використання запозичених слів при отриманні перськомовних еквівалентів)

Приклад: To put someone's name on a blacklist

Еквівалент: سپاه لیست

Чорний список – це “перелік людей, країн тощо, яких певний орган чи група вважає неприйнятними, яких слід уникати та не довіряти їм”. Походження цієї ідіоми йде від різних історичних вельмож, включаючи королеву Єлизавету I та короля Карла II, адже вони вели чорні списки своїх ворогів, які мали бути належним чином покарані. В наш час англomовний світ називає цей список hit list, а не “чорний список”. Застосованою стратегією перекладу при формулюванні цієї ідіоми є калькування, яка передає англomовне слово з буквальним перекладом. Ця стратегія (переклад шляхом запозичення) взагалі не застосовувалась у перських джерелах.

Виходячи з отриманих даних можна зробити висновок, що проблема перекладу ідіоматичних виразів полягає не в їх вірогідній неперекладності, а швидше за все в тому, що в тексті мовою перекладу не завжди може бути передана їх специфічна ідіоматичність. Також явна відмінність в ступені використання фразеологічних одиниць з колоративами: в англійській мові вони більш поширені і застосовуються як в розмовній мові, так і в офіційній, тоді як в перській мові вони більш характерні для сфери неформального спілкування.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гекман М. Л. Цветообозначения как один из объектов исследования этнолингвистики // Режим доступу: http://www.rusnauka.com/24_SVMN_2008/Philologia/27314.doc.htm.
2. Ahmadi S., Ketabi S. Translation Procedures and Problems of Color Idiomatic Expressions in English and Persian: Cultural Comparison in Focus // The Journal of International Social Research. – 2011. – Vol. 4. – No 17. – P. 9–39.
3. Ghafel B., Rasekh A.E. Color Terms in Persian and English Metaphoric Expressions: Al-Hasnawi's Cognitive Schemes in Focus // Cross-Cultural Communication. – 2011. – Vol. 7. – No 3. – P. 198–210.

ФЕНОМЕН ПЕРЕМИКАННЯ КОДІВ У КОНТЕКСТІ МОВНОЇ СИТУАЦІЇ В МАРОККО

*Толмачова Катерина Михайлівна, викладач кафедри романської філології
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди*

У зв'язку з посиленням процесів глобалізації в світі та активної міграції народів, зростає інтерес до проблем мовного контакту. Робота присвячена дослідженню феномена